

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ
ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКИЙ ПАЛАЦ ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ
ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання міської
координаційної ради з питань
професійного розвитку
педагогічних працівників
від 21.08.2025 № 3

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Департаменту освіти
Харківської міської ради

від 25.08.2025 № 112

СХВАЛЕНО

Протокол засідання
педагогічної ради КЗ ХПДЮТ
від 04.06.2025 № 3

Навчальна програма з позашкільної освіти
художньо-естетичного напрямку
циркової студії «Чародії»
(початковий, основний, вищий рівні, 10 років навчання)

Автор:

Спанціреті Руслана Володимирівна – керівник циркової студії «Чародії» комунального закладу «Харківський Палац дитячої та юнацької творчості Харківської міської ради Харківської області»

Рецензент:

Марченко О.В – голова громадської організації «Творче об'єднання «Спілка діячів циркового мистецтва України»

Колесниченко В.В. – директор творчої громадської організації «Понтійська арена, голова оргкомітету фестивалю-конкурсу естрадно-циркових колективів «Понтійська арена», член журі міжнародних циркових фестивалів в Європі

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Цирк – це світ посмішок, казок, дитинства та добра. Коли дитина відвідує цирк, вона дивується, захоплюється, радіє, мріє та сподівається хоч трохи спробувати себе у ролі фокусника або силача, жонглера або приборкувача тварин, клоуна або повітряного гімнаста. Циркова студія «Чародії» – чудова можливість перетворення такої мрії у реальність!

Мета програми навчання циркової студії: формування ключових компетентностей здобувачів освіти засобами опанування цирковим мистецтвом та організація активного, змістовного дозвілля дітей дошкільного та шкільного віку.

Основні завдання полягають у формуванні наступних компетентностей:

- *пізнавальна* - ознайомлення з поняттями та знаннями, які стосуються циркового мистецтва та елементів хореографічного мистецтва;
- *практична* – оволодіння навичками техніки роботи в різних циркових жанрах - жонглювання, еквілібристика, ілюзії-маніпуляції, дресура, гра з хула-хупами, клоунада, пантоміма, повітряна гімнастика, та інші, а також основ партерної акробатики та хореографічного мистецтва, вдосконалення фізичних якостей;
- *творча* - розвиток творчих здібностей здобувачів освіти, їх активності та художнього смаку, акторської виразності рухів у процесі оволодіння цирковим мистецтвом;
- *соціальна* - формування важливих якостей особистості: працелюбство, відповідальність, взаємоповага та взаємодопомога, наполегливість у досягненні мети; організація змістовного дозвілля вихованців, виховання дбайливого ставлення до духовних та матеріальних цінностей рідного краю, національної свідомості, професійного самовизначення.

Навчання у гуртку не потребує спеціальної підготовки та знань. Програмний матеріал циркової студії «Чародії» адаптований до занять з вихованцями різних вікових категорій, рівня підготовленості та природних здібностей. У гурток приймаються діти з фізичними, ритмічними, та слуховими

здібностями віком від 5 років, які не мають медичних протипоказань. Діти, які проявили яскраву фізично-ритмічну обдарованість, або мають попередню підготовку, можуть бути зарахованими відразу в групи основного рівня навчання.

Програма гуртка циркової студії «Чародії» розрахована на роботу з групами трьох рівнів навчання:

- початковим;
- основним;
- вищим.

Групи початкового рівня, перший-другий роки навчання, заняття проводяться 2 рази на тиждень по 2 академічні години, 144 години на рік.

Групи основного рівня, перший-третій роки навчання, заняття проводяться 2 рази на тиждень по 3 академічні години, або 3 рази на тиждень по 2 академічні години – 216 годин на рік.

Групи вищого рівня, перший-п'ятий роки навчання, заняття проводяться 2 рази на тиждень по 3 академічні години, або 3 рази на тиждень по 2 академічні години – 216 годин на рік.

Наповнюваність груп:

початковий рівень - не менше ніж 13-15 учнів.

основний рівень – 10-15 учнів.

вищий рівень – 10-12 учнів.

Основні завдання по рівням

В групах початкового рівня навчання важлива увага приділяється організації набору дітей до студії, залучення їх до основних понять про жанри циркового мистецтва; ознайомлення з умовами навчання та вимогами до вихованців, з правилами безпеки під час тренувального процесу; виявлення і розвиток їх здібностей та індивідуальних нахилів засобами спроб у різних жанрах циркового мистецтва.

В групах основного рівня навчання діти оволодівають основами теоретичних знань та практичних вмінь у обраному жанрі, напрацьовуючи виконавчу техніку та акторську виразність.

Навчання на вищому рівні передбачає вдосконалення акробатичної та спеціальної циркової та хореографічної майстерності гуртківців (індивідуальну та групову) та вміння поєднувати декілька жанрів в одному виступі. На цьому рівні навчання формується індивідуальна манера виконання циркового актора.

Форми організації занять: групова (акробатика, хореографія, циркові жанри, репетиції та концертні виступи); індивідуальна (індивідуальна трюкова підготовка, підготовка та вивчення сольних концертних номерів). Для груп основного та вищого рівнів навчання, з метою підвищення виконавської майстерності вихованців, рекомендується проведення індивідуальних занять 2-3 рази на тиждень по 1 академічній годині.

Для більш яскравого художнього оформлення циркових номерів, у разі необхідності, додатково можуть проводитися заняття з хореографії, але не більш ніж 2 академічні години на тиждень.

Безпосереднім керівником циркової студії з усіх напрямків освітнього процесу є художній керівник, який організовує та координує роботу педагогів-репетиторів, кількість яких залежить від кількості виконавців в колективі.

Навчальна програма реалізовується в гуртках художньо-естетичного напрямку, спортивно-хореографічного профілю та спрямована на вихованців 5-18 років.

Початковий рівень, перший-другий роки навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	1	–	1
2	Історія розвитку та жанрові особливості циркового мистецтва	2	–	2
3	Загально-фізична підготовка	4	20	24

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
4	Основи акробатики	4	20	24
5	Основи гімнастики	1	24	25
6	Основи акторської майстерності	2	6	8
7	Основи нанесення гриму	1	6	7
8	Основи циркових жанрів	6	38	44
	8.1. Основи жонглювання	1	9	10
	8.2. Основи стрибкової акробатики	2	8	10
	8.3. Основи роботи з обручами	1	9	10
	8.4. Основи клоунади	1	3	4
	8.5. Основи еквілібристики на котушках	1	9	10
9	Організаційна робота	–	8	8
10	Основи хореографії	8	64	72
11	Підсумок	1	–	1
	Разом:	30	186	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (1 год.)

Теоретична частина. Бесіди: «Правила внутрішнього розпорядку Палацу», «Правила безпеки життєдіяльності», «Цирк-атмосфера дитинства та добра».

2. Історія розвитку та жанрові особливості циркового мистецтва (2 год.)

Теоретична частина. Історія народження цирку. Професія «Циркач». Знайомство з цирковою літературою: газети, підручники, журнали.

3. Загально-фізична підготовка (ЗФП) (24 год.)

Теоретична частина. Поняття про рівновагу, вестибулярний апарат, швидкість реакції. Техніка безпеки під час тренувального процесу та концертних виступів.

Практична частина. Вправи на розвиток гнучкості: нахили; місток з положення лежачи; з положення лежачи на животі підйом окремих частин тіла (рук, плечей, голови, ніг); на виворотність паху (в положеннях сидячи, лежачи на спині та животі). Виконання подовжнього та поперечного шпагатів. Почергові нахили до лівої ноги, вперед, до правої ноги з положення сидячи. Нахил уперед, ноги разом, з положення сидячи та стоячи. Місток з положення стоячи на колінах. Вправи на розвиток сили: ножиці з підйомом ніг на 45°; «берізка», «віконечко», «жабка», «метелик». З положення лежачи піднімання ніг на кут 90° та опускання ніг за голову. Одночасний підйом корпусу та ніг. Віджимання в упорі лежачи.

4. Основи акробатики (24 год.)

Теоретична частина. Вивчення акробатичної термінології. Правила страхування під час виконання трюків.

Практична частина. Вивчення найпростіших акробатичних елементів: перекиди вперед та назад; мости; колеса; перевороти вперед та назад; стійки (на голові, лопатках, грудях, руках з опорою на стіну); різні види перекатів.

5. Основи гімнастики (25 год.)

Теоретична частина. Вивчення термінології.

Практична частина. Робота з предметами: стрічка; обруч; булави; скакалка; полотно.

6. Основи акторської майстерності (8 год.)

Теоретична частина. Поняття – акторська майстерність, про створення художніх, сценічних образів.

Практична частина. Артикуляційна гімнастика. Розвиток дихання. Робота над дикцією. Розвиток артистичної сміливості. Заняття м'язових затисків. Емоційна пам'ять.

7. Основи нанесення гриму (7 год.)

Теоретична частина. Значення гриму для циркових артистів.

Практична частина. Ігри з «крапками». Накладанням гриму.

8. Основи циркових жанрів (44 год.)

8.1. Основи жонглювання (10 год.)

Теоретична частина. Правила техніки безпеки при роботі із різними предметами. Техніка жонглювання та її малюнки. Вивчення термінології.

Практична частина. Основи жонглювання. Вивчення найпростіших елементів жонглювання від 1 до 3-х речей (хусточки, пакетики, м'ячі, капелюхи та інше).

8.2. Основи стрибкової акробатики (10 год.)

Теоретична частина. Правила техніки безпеки та різні види страховки при роботі у жанрі стрибкова акробатика. Техніка виконання певного трюку. Вивчення термінології.

Практична частина. Вивчення комбінацій стрибків вальсет-колесо, вальсет-переворот, вальсет-рондат. Стрибки у парах, двійках, трійках, гуртові стрибки через 1-2-3 скакалки.

8.3. Основи роботи з обручами (10 год.)

Теоретична частина. Правила техніки безпеки при роботі із обручами. Техніка обертання обруча у різних площинах. Вивчення термінології.

Практична частина. Повороти та оберти з обручем. Кидки обруча. Підкидання обруча двома руками. Стрибки в обруч та з нього. Махові вправи обручем. Оберти обруча на руках, ногах, тулубі. Перекати обруча.

8.4. Основи клоунади (4 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з буфонадною та сатиричною клоунадою. Методи та засоби передачі образу.

Практична частина. Техніка подачі образу та трюку. Вивчення клоунадних сцен.

8.5. Основи еквілібристики на катушках (10 год.)

Теоретична частина. Правила техніки безпеки при роботі на катушках. Правила заходу та сходу на катушки із різними видами страховки.

Практична частина. Вправи на балансування та рівновагу. Утримання балансу на одній катушці.

9. Організаційно-виховна робота (8 год.)

Практична частина. Знайомство з мистецтвом цирку за допомогою переглядів номерів вихованців старшої групи студії. Відвідування концертів та циркових програм.

10. Основи хореографії (72 год.)

Теоретична частина. Вивчення основних понять та термінології. Поняття про музичний рахунок (сильна доля). Поняття про точки залу, напрямок руху, малюнок руху (лінія, діагональ, коло). Поняття про інтервал.

Практична частина. Вправи на розвиток почуття ритму: марширування (ходьба з витягнутими носками, ходьба на півпальцях, ходьба на п'ятках, з високо піднятими колінами); підскоки; біг; плескання в долоні в ритмі музики нескладних ритмічних малюнків на слух.

Вправи на розвиток координації рухів: одночасний підйом рук у різні боки; рухи плечима (вперед, назад, кругові, по чергово); стрибки розривні, з підігнутими ногами; комбінація стрибків з плесканням у долоні.

Вправи на розвиток рівноваги: піднімання і стійка на носках, стійка на одній нозі, по чергові стрибки на одній нозі, ходьба по накресленій лінії.

Вправи біля станка: *demi plie* по I, II, V позиціях; *grands plies* по I, II, V позиціях; *battements tendus* по I позиції; потім по V позиції; (обличчям до станку).

11. Підсумок (1 год.)

Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- історію розвитку, структуру та жанрові особливості циркового мистецтва;
- закони циркових артистів;
- терміни та поняття циркового мистецтва — манеж, еквілібристика, жонглювання, п'єдестал, ренське колесо, моноцикл, булави, повітряна гімнастика, клоунада, пантоміма, куліси, катушки, «кольоровий клоун», «килимний клоун», дресура, акторська майстерність тощо;

- правила техніки безпеки на заняттях циркової студії, правила страховки та її види.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- виконувати вправи на розвиток гнучкості, сили, розтяжки.

Вихованці мають набути досвід:

- догляду та збереженню циркового реквізиту;
- виступів перед глядачами на відкритих заняттях та концертах.

У вихованців мають сформуватися наступні компетенції:

- здатність до опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання;
- дбайливе ставлення до власного здоров'я;
- здатність до занять мистецькою творчістю засобами циркового мистецтва;
- організація власного навчального середовища;
- співпраця з іншими особами для досягнення спільної мети.

Основний рівень, перший-третій роки навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	1	–	1
2	Загально-фізична підготовка	1	15	16
3	Акробатика	6	44	50
4	Акторська майстерність	1	5	6
5	Грим	1	3	4
6	Циркові жанри	10	70	80
	6.1. Жонглювання	1	9	10
	6.2. Еквілібристика	2	22	24
	6.3. Робота обручами	1	14	15
	6.4. Клоунада, пантоміма, ексцентрика	2	9	11
	6.5. «Антипод» (жонглювання	2	8	10

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
	ногами)			
	6.6. Ілюзії-маніпуляції	2	8	10
7	Робота над технікою виконання (за жанрами)	2	43	45
8	Концертна діяльність	–	10	10
9	Організаційна робота	–	3	3
10	Основи хореографії	6	66	72
11	Підсумок	1	–	1
	Разом	29	259	288

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (1 год.)

Теоретична частина. Бесіди: «Правила внутрішнього розпорядку Палацу», «Правила безпеки життєдіяльності», «Види страховок у цирку».

2. Загально-фізична підготовка (ЗФП) (16 год.)

Теоретична частина. Бесіда: «техніка безпеки при виконання вправ загальної фізичної підготовки».

Практична частина. Вправи на розвиток гнучкості: нахили; місток з положення лежачи; з положення лежачи на животі підйом окремих частин тіла (рук, плечей, голови, ніг). Вправи на розвиток сили: ножиці з підйомом ніг на 45°; «берізка», «віконечко», «жабка», «метелик»; з положення лежачи піднімання ніг на кут 90° та опускання ніг за голову; одночасний підйом корпусу та ніг; віджимання в упорі лежачи. Вправи на розтяжку: на виворотність паху (в положеннях сидючи, лежачи на спині та животі); почергові нахили до лівої ноги, вперед, до правої ноги з положення сидючи; нахил уперед, ноги разом, з положення сидючи та стоячи; місток з положення стоячи на колінах.

3. Акробатика (50 год.)

Теоретична частина. Термінологія. Поняття про рівновагу, вестибулярний апарат, швидкість реакції. Техніка безпеки під час тренувального процесу та концертних виступів. Правила страхування під час виконання трюків.

Практична частина. вправи на розвиток гнучкості; вправи на розвиток сили; вправи на розвиток спритності; вправи на розвиток координації рухів.

Вивчення найпростіших акробатичних елементів: перекиди вперед та назад, політ-перекид; міст; колесо; перевороти вперед та назад; стійки (на голові, лопатках, грудях, руках з опорою на стіну). Різні види перекатів. Комбінації рондат-фляк, рондат-сальто. Акробатичні вправи у парі, у трійці. Піраміда. Вправи на балансування. Стрибкова акробатика.

4. Акторська майстерність (6 год.)

Теоретична частина. Правила створення художніх, та сценічних образів.

Практична частина. Розвиток артистичної сміливості. Заняття м'язових затисків. Емоційна пам'ять. Пантоміма. Мистецтво конференсу. Робота з глядачем.

5. Грим (4 год.)

Теоретична частина. Бесіда «Значення гриму у створенні художнього образу». Історія розвитку гримувального мистецтва.

Практична частина. Техніка гримування та гігієна гриму. Види гриму. (Грим молодого обличчя, грим людини похилого віку). Атрибути гриму (перука, окуляри, наклейки та інше). Характерний грим. Фантастичний грим. Зачіска і грим.

6. Циркові жанри (80 год.)

6.1. Жонглювання (10 год.)

Теоретична частина. Правила техніки безпеки при жонглюванні, різні види страхування та самострахування. Техніка жонглювання у парах, у групах.

Практична частина. Жонглювання 2-ма речами, у парах. Жонглювання 3-ма речами (м'ячі, кільця, булави, хусточки), жонглювання у парах, у групі.

Вид жонглювання «каскад», парні перекиди «каскадом», подвійний «каскад». Жонглювання 4-ма м'ячами. Перекиди предметів та комбінації з шести кілець.

6.2. Еквілібристика (24 год.)

Теоретична частина. Знайомство з реквізитом. Техніка заходу та сходу із реквізитом. Знайомство з термінологією. Правила техніки безпеки та різні види страхування та самострахування.

Практична частина. Ручний еквілібр. Вивчення найпростіших елементів. Різні види стійок (рівна, у шпагаті поздовжньому, поперечному, у напів-шпагаті). Вид стійки «Крокодил». Вихід у стійку з товчка у групування. Вихід у стійку силою. Робота на високому «п'єдесталі».

6.3. Робота з обручами (15 год.)

Теоретична частина. Правила техніки безпеки при роботі із обручами. Техніка обертання обруча у різних площинах одночасно.

Практична частина. Вивчення найпростіших видів обертів обруча на різних частинах тулуба та в різних площинах. Робота двома, трьома обручами одночасно.

6.4. Клоунада, пантоміма, ексцентрика (11 год.)

Теоретична частина. Знайомство із образами та термінологією. Значення створення сценічного образу. Техніка подачі: образ та трюк.

Практична частина. Буфонадна клоунада. Сатирична клоунада. Клоунада музична і музична ексцентрика. «Килимні» клоуни. Пантоміма з речами.

6.5. «Антипод» (жонглювання ногами) (10 год.)

Теоретична частина. Правила техніки безпеки при роботі у жанрі «Антипод». Знайомство із реквізитом та термінологією. Правила страхування та самострахування. Види страховок.

Практична частина. Робота з 1-ю та 2-ма «сигарами» (накати, оберти, перекидання, баланс). Поєднання роботи із 1-ю «сигарою» та жонглюванням 3-ма м'ячами, або кільцями.

6.6. Ілюзії-маніпуляції (10 год.)

Теоретична частина. Знайомство із реквізитом. Техніка подачі трюку. Секрет трюку. Нова розминка для рук у фокусника.

Практична частина. Гімнастика для рук. Маніпуляції з предметами (пакетами, картами, монетами, хустками, стрічками, мотузками). Фокуси для дітей: фокуси з науковими сюжетами, (оригінальні фізичні явища та ефекти); фокуси за шкільною тематикою та атрибутикою, фокуси з «чарівною паличкою»; фокуси з простими речами.

7. Робота над технікою виконання (45 год.)

Теоретична частина. Знайомство з технікою виконання певних зв'язок та комбінацій.

Практична частина. Вдосконалення техніки виконання елементів, трюків та рухів за обраними жанрами. Репетиційна робота.

8. Концертна діяльність (10 год.)

Практична частина. Постановка групових та сольних циркових номерів. Участь дітей у масових заходах, концертах, репетиціях. Участь у різноманітних фестивалях, конкурсах.

9. Організаційно-виховна робота (3 год.)

Практична частина. Відвідування цирку, з метою перегляду нових циркових вистав. Екскурсії по цирку. Зустріч з майстрами циркового мистецтва. Відвідування майстер-класів з різних жанрів циркового мистецтва.

10. Основи хореографії (72 год.)

Теоретична частина. Вивчення термінології. Значення хореографії та пластики для створення сценічного образу.

Практична частина.

Класичний тренаж біля хореографічного станка: demi plie по I, II, V позиціях; grands plies по I, II, V позиціях; battements tendus по I позиції; потім по V позиції; battements tendus jetes; ronds de jambe par terre по точках; releves lents на 45 та 90 градусів; releve на півпальцях по I, II, V позиціях.

Класичний екзерсис на середині залу: soute по I, II, V позиціях; pas echappe; changements de pieds; галоп; підскоки на місці.

Алегро: sissonne в перший арабеск; sissonne fermee; pas de chat.

Обертання: jetes антурнан; tour en dehors та en dedans; tours chaines.

Елементи народно-сценічного танцю.

Елементи та рухи сучасного танцю (танцювальні зв'язки різних стилів: хіп-хоп, рок-н-рол, ретро).

11. Підсумок (1 год.)

Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- терміни циркового мистецтва: форган, «антипод», ілюзія-маніпуляція, повітряне кільце, партерне кільце, імпровізація, світлодіодний реквізит, «пої», ручний еквілібр, рондат, курбет, «крокодил», каучук, буфонадна клоунада, фляк, «каскад»;
- техніку виконання та особливості циркових жанрів, які вивчаються;
- специфіку виготовлення та особливості кріплення реквізиту, який використовується на заняттях.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- володіти основами жонглювання;
- володіти основами стрибкової техніки;
- виконувати гімнастичні та акробатичні вправи з обручами, зі стрічкою, м'ячем, скакалкою, булавами, полотном, креманками, вимпелами, поями та іншими предметами;
- оволодіти буфонадною та сатиричною клоунадою;
- оволодіти основами хореографічного мистецтва;
- готувати концертний реквізит до виступів;
- самостійно накладати різні види гриму.

Вихованці мають набути досвід участі у:

концертно-фестивальній діяльності, анімаційній роботі з глядацькою аудиторією, командній роботі.

У вихованців мають сформуватися наступні компетенції:

- здатність до відкритості новим ідеям;
- здатність до визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення;
- здатність до опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання;
- здатність виявляти активність у житті колективу;
- здатність до прояву ініціативності;
- здатність до застосування здоров'язберезливих засобів, дбайливого ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей;
- здатність до готовності брати відповідальність за власні рішення;
- здатність до взаємодії при виконанні колективної роботи.

Вищий рівень, перший - п'ятий роки навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	1	—	1
2	Правила техніки безпеки на заняттях циркової студії. Страховка та її види	2	—	2
3	Загально-фізична підготовка	-	16	16
4	Циркові жанри	14	79	93
	4.1. Жонглювання	1	10	11
	4.2. Робота обручами	1	9	10
	4.3. Клоунада, пантоміма, ексцентрика	2	9	11
	4.4. «Антипод»	2	9	11
	4.5. Ілюзії-маніпуляції	4	7	11
	4.6. Еквілібристика	3	25	28
	4.7. Дресура	1	10	11

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
5	Акробатика	6	39	45
6	Розвиток акторської майстерності	2	6	8
7	Робота над технікою виконання	7	34	41
8	Концертна діяльність	–	7	7
9	Організаційно-виховна робота	1	1	2
10	Основи хореографії	12	60	72
11	Підсумок	1	–	1
	Разом	46	242	288

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (1 год.)

Теоретична частина. Бесіди: «Правила внутрішнього розпорядку Палацу», «Правила безпеки життєдіяльності», «Професія – артист цирку».

2. Правила техніки безпеки на заняттях циркової студії. Страхівка та її види (2 год.)

Теоретична частина. Аналіз роботи вихованців та виконання ними правил техніки безпеки, страхівки один одного, чи особисто під час виконання складних трюків та елементів на заняттях та концертних майданчиках.

3. Загально-фізична підготовка (ЗФП) (16 год.)

Практична частина. Виконання комплексу вправ на розвиток сили та еластичності м'язів.

4. Циркові жанри (93 год.)

4.1. Жонглювання (11 год.)

Теоретична частина. Вивчення термінології. Правила техніки безпеки при жонглюванні різними предметами. Допоміжні засоби при жонглюванні. Техніка виконання трюку.

Практична частина. Жонглювання 1-5-ма предметами (м'ячі, булави, кільця, обручі). Різноманітні комбінації у парах («Каскад», «Балансування» та інші). Вивчення елементів жонглювання в дуетах, трійках, четвірках, п'ятірках.

Жонглювання факелами. Силове жонглювання (вага снарядів 8-16 кг). Силове жонглювання з однією та 2 гирями.

4.2. Робота обручами (10 год.)

Теоретична частина. Правила техніки безпеки при роботі із обручами. Робота із обручами та повітряна гімнастика.

Практична частина. Обертання від 1-8 обручів на різних частинах тулуба. Обертання «діжки». Ускладнені гімнастичні вправи з обручем. Підкидання обруча з виконанням перевороту, перекиду, фляка та інші. Робота з 2 обручами у двох площинах (паралельне обертання, обертання у «вісімці»).

4.3. Клоунада, пантоміма, ексцентрика (11 год.)

Теоретична частина. Правила техніки безпеки при роботі у різних сценках. Техніка виконання трюків.

Практична частина. Пантоміма «зі склом», «канатом», акторами та інше. Акробатична ексцентрика. Клоунада з глядачами. Вивчення сценок, жартів. Техніка «відвертання» уваги. Трюки – розіграші.

4.4. «Антипод» (11 год.)

Теоретична частина. Правила техніки безпеки при роботі у жанрі «Антипод». Знайомство з реквізитом. Правила страхування при роботі із різноманітним реквізитом («сигари», «восьмигранник», «матрьошка» і т.д.).

Практична частина. Ускладнений «антипод». Робота з 2 «сигарами» (перекати, перекидки, оберти, оберти з підкиданням). Робота з «діжкою», «матрьошкою», «шестом-вимпелом». Обертання на ногах жердини з акробатками. «Ікарійські» ігри у парах, у трійках та інші.

4.5. Ілюзії-маніпуляції (11 год.)

Теоретична частина. Правила техніки безпеки при роботі у жанрі ілюзії-маніпуляції. Техніка поєднання трюку і образу. Секрети фокусу. Техніка підготовки реквізиту.

Практична частина. Загальна ілюзія: сценічні фокуси та реквізит; манежні фокуси та реквізит; великі ілюзійні прилади та ефекти.

Ментальна магія: демонстрація пам'яті, швидкого рахування, читання та інші; прораховування майбутньої поведінки.

Мікро магія: фізично – математичні ребуси; фокуси – жарти; трюки – розіграші.

Міс – магія: квіти, букети, стрічки; птахи та домашні тварини.

4.6. Еквілібристика (28 год.)

Теоретична частина. Правила техніки безпеки при роботі на драбинах, стільцях, ходулях, моноциклах, на п'єдесталах. Страховка та самострахування. Правила рівноваги та балансування.

Практична частина. Відпрацювання рівноваги на: драбинах; стільцях; ходулях; моноциклах; «п'єдесталах».

4.7. Дресура (11 год.)

Теоретична частина. Правила техніки безпеки при роботі із тваринами. Теорія та секрети дресирувальників. Секрети трюку «математик».

Практична частина. Дресура собак: собака – «математик»; апортіровка; рух по колу; усні відповіді гавканням. Дресура кішок, птахів, інших тварин.

5. Акробатика (45 год.)

Теоретична частина. Розуміння основ техніки виконання акробатичних вправ. Досконале вивчення акробатичної термінології. Самопідготовка з акробатики. Страхування та самострахування під час тренувального процесу.

Практична частина. Виконання акробатичних вправ у парах, у трійках, «піраміди».

Стрибкова акробатика (фляк; фляк у стійку на голові; японський фляк; рондат-фляк-темпове сальто; фляк-сальто-бланш (вибірково); рондат-фляк-пірует (вибірково); 2-3 арабських сальто у темпі (вибірково); сальто назад з місця та розбігу (вибірково); колесо – арабське сальто; твіст; сальто з піруетом).

6. Розвиток акторської майстерності (8 год.)

Теоретична частина. Правила техніки безпеки при роботі на сцені та у манежі.

Практична частина. Рух на сцені та у манежі. Дикція та декламація. Міміка та жестикуляція. Грим та театральна атрибутика.

7. Робота над технікою виконання (41 год.)

Теоретична частина. Правила техніки безпеки при роботі на сцені та у манежі. Теорія виконання певного трюку у певному жанрі.

Практична частина. Вдосконалення техніки виконання елементів, трюків та рухів за обраними жанрами. Репетиційна робота.

8. Концертна діяльність (7 год.)

Постановка групових та сольних циркових номерів. Участь дітей у масових заходах, концертах, репетиціях. Участь у різноманітних фестивалях, конкурсах.

9. Організаційно-виховна робота (2 год.)

Теоретична частина. Правила поведінки на екскурсіях, майстер-класах, тощо. Вивчення термінології.

Практична частина. Походи до цирку, перегляд циркових вистав, обмін враженнями. Зустріч з майстрами циркового мистецтва різних жанрів. Обмін досвідом.

10. Основи хореографії (72 год.)

Теоретична частина. Вивчення термінології. Значення хореографії та пластики для створення сценічного образу.

Практична частина.

Екзерсис боком до станку: demi plie та grand plie по I, II, V позиціях; battements tendus з I позиції «хрестом»; з demi plie в I позиції; battements tendus jete з I позиції «хрестом»; з demi plie в I позиції; rond de jambe par terre на рівній нозі; з demi plie; battements fondus «хрестом»; battements developpes «хрестом»; grand battements jetes з I та V позицій.

Екзерсис на середині залу: pas de basque; в поєднанні з переворотом уперед на одну ногу; pas balance; в поєднанні з переворотом назад на одну ногу; grand battements в поєднанні зі шпагатом.

Обертання: jetes антурнан; tour en dehors та en dedans; tour de fors; soutenu; tours chaines.

Елементи народно-сценічного танцю: (присідання (пліє), каблучні вправи, вправи з напруженою ступнею (флік-фляк)). Вправи на середні залу.

Елементи та рухи сучасного танцю (танцювальні зв'язки різних стилів: хіп-хоп, рок-н-рол, ретро).

11. Підсумок (1 год.)

Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- усі терміни циркового мистецтва та легко ними оперувати.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- імпровізувати на концертних виступах,
- володіти різними жанрами циркового мистецтва та вміти їх поєднувати,
- виконувати складні акробатичні вправи у повітрі,
- оволодіти основами дресури різних тварин,
- виготовляти та ремонтувати цирковий реквізит,
- самотійно страхувати партнера у номері,
- прикрашати концертні костюми, самотійно збирати та розбирати цирковий реквізит,
- освоїти нові види страховок при роботі з різними жанрами циркового мистецтва,
- оволодіти навичками накладення різних видів гриму.

Вихованці мають набути досвід участі у: фестивально-конкурсній діяльності різних рівнів, у мистецтві конференсу, у роботі жанру кардепарель.

У вихованців мають сформуватися наступні компетенції:

- здатність до активної, відповідальної та ефективної реалізації своїх прав та обов'язків;
- здатність до орієнтації в культурному та духовному контексті сучасного суспільства;

- здатність до застосування навичок взаємодії і роботи у колективі;
- здатність до продуктивної співпраці з партнерами у групі та команді;
- здатність до активності у житті колективу;
- здатність до прийняття власних рішень;
- здатність до стійкості перед труднощами;
- здатність до застосування умінь і навичок, необхідних для подальшого навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Колногузенко Б. М. Хореографічне мистецтво. Харків : ХДАК, 2008. 224 с.
2. Кашеваров Володимир. Орел Дмитро. Сценічно-технічна підготовка в циркових жанрах: техніка безпеки, манеж, реквізит : навчальний посібник / Д. В. Орел. – К. : КМАЕЦМ, 2018. –75 с. : іл.
3. Малихіна М. Професійна циркова освіта в Україні: історико-мистецтвознавчий аспект //Культура і сучасність. 2012. №1. Сс. 174-179
4. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.- уклад.: В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / за ред. В. Г. Кременя.– К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014.
5. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації / Авт.: В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред. В. Г. Кременя. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.
6. Тодорова В.Г. Хореографічна підготовка в техніко-естетичних видах спорту : монографія. Львів : ЛДУФК, 2018. 252 с.
7. Шумакова С., Циркове мистецтво: аспект духовно-етичної сфери особистості, Вісник Львівського університету. Серія мист-во. 2014. Вип. 14. С. 29–35